

Majandus- ja infotehnoloogiainistri 30. mai 2023. a määruse nr 30 „Ettevõtja varustuskindluse toetuse tingimused ja kord“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määrus kehtestatakse välissuhtlemisseaduse § 8 lõike 4 ja Vabariigi Valitsuse 29. novembri 2021. a määruse nr 108 „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korraldus ja toetuse andmise üldtingimused“ § 8 lõike 1 alusel.

Eelnõuga tehtavad muudatused võimaldavad ettevõtjal lihtsamalt ning terviklikumalt saavutada määruses sätestatud eesmärgi, st liikuda fossiilsete kütuste kasutamisel taastuvatele. Määrust muudetakse tulenevalt sellest, et toetust hakatakse andma ka Euroopa Komisjoni määrusega (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78) (edaspidi *üldine grupierandi määrus*) kooskõlas. Määruse § 2 lõikes 1 sätestatud ajutise riigiabi raamistiku kehtivus lõppes 30. juunil 2024 ning sellega kooskõlas abi enam ei anta.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettevõtluse osakonna tööstuse valdkonna ekspert Kaupo Sempelson (625 6350, kaupo.sempelson@mkm.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Gerly Lootus (gerly.lootus@mkm.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteimetanud Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse keeleteimetaja Moonika Kuusk (moonika.kuusk@just.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb seitsmeteistkümnest punktist.

Eelnõu punktiga 1 kehtestatakse § 2 tekst uues sõnastuses ning võimaldatakse anda toetust riigiabina kooskõlas üldise grupierandi määrusega või Euroopa Komisjoni määrusega (EL) 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 2023/2831, 15.12.2023, lk 1–12, edaspidi *VTA määrus*).

Paragrahvis sätestatakse toetatavate tegevuste kaupa, kas toetust antakse kooskõlas üldise grupierandi määruse artikliga 41 või VTA määrusega.

Üldise grupierandi määruse artikli 41 alusel tegevuseks antav toetus on taastuvallikatest toodetud energia edendamisse tehtavateks investeeringuteks ettenähtud abi Lähtuvalt taastekava kokkuleppes ei rakendu meetmes artikli 41 punktis 4a toodud erand, st ei toetata maagaasi kasutavaid investeeringuid, vaid ainult taastuenergiat kasutavaid lahendusi.

Paragrahvis sätestatakse üldise grupierandi määrusest ja VTA määrusest tulenevad alused, mille esinemisel toetust ei anta.

Eelnõu punktiga 2 täiendatakse elektrifitseerimise mõistet selliselt, et oleks hõlmatud ka elektrivõrguga liitumine. Liitumise toetamine on vajalik ja asjakohane määruse eesmärke silmas pidades, toetamaks fossiilsetel kütustel põhinevate lahenduste asendamist elektril töötavatega. Kuna võrgu kaudu tarbitav elekter ei ole veel täielikult taastuvallikatel põhinev, siis eeldus on, et hiljemalt aastaks 2030 on energiamajanduse korralduse seaduse järgi kogu tarbitav võrguelekter taastuvallikatel põhinev. 2023. aasta elektrienergia tootmise statistika järgi moodustas juba poole toodetavast elektrist taastuenergia allikatel põhinev elekter.

Eelnõu punktiga 3 viiakse punktiga 1 tehtava muudatuse tulemusena määruse § 4 punkt 3 kooskõlla Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 29 lõikega 4 ja §-ga 51. Kuna määruses viidatakse edaspidi üldisele grupierandi määrusele ning antakse ka edaspidiseks kasutamiseks lühend § 2 lõike 1 sissejuhatavas lauseosas, siis tuleb vastav tekstiosa välja jätta § 4 punktist 3 ning asendada see § 2 lõike 1 sissejuhatavas lauseosas antud lühendiga.

Eelnõu punktid 4, 6 ja 8 seonduvad sellega, et ehitusprojekti eelprojekti koostamine sätestatakse toetatava tegevusena. Seni oli see sätestatud toetatava kuluna § 8 lõike 3 punktis 1. Eraldiseisva toetatava tegevusena sätestamine on vajalik, sest nimetatud tegevus on § 7 lõike 2 punktides 1 või 2 sätestatud tegevuse elluviimiseks. Viimati nimetatud tegevuste elluviimiseks võib eelnõu kohaselt toetust anda ka kooskõlas üldise grupierandi määrusega, kuid mitte eelprojekti koostamiseks. Seoses määruse ehitusprojekti eelprojekti koostamise muutmisega abikõlblikuks, tunnistatakse eelnõu punktiga 6 kehtetuks määruse § 8 lõike 3 punkt 1. Seoses toetatava tegevuse lisandumisega sätestatakse eelnõu punktis 8 nimetatud tegevuse elluviimisel toetatav kulu.

Eelnõu punktiga 5 muudetakse § 7 lõiget 4 ja viidet seoses ehitusprojekti eelprojekti koostamise abikõlblikuks muutmisega. Muudatus on vajalik üldise grupierandi määrusest tuleneva ergutava mõju nõude tagamiseks.

Eelnõu punktiga 7 muudetakse toetatavaks elektrivõrguga liitumise liitumistasu, mis seni toetatav ei olnud. Liitumistasu on toetatav VTA määruse või üldise grupierandi määruse artikli 41 alusel.

Eelnõu punktiga 9 muudetakse projekti abikõlblikkuse perioodiga seonduvat tulenevalt sellest, et kooskõlas ajutise riigiabi raamistikuga toetust enam ei anta ning ehitusprojekti eelprojekti muutmisega abikõlblikuks – selle tegevusega võib olla alustatud enne projekti abikõlblikkuse algust. Muudatuse eesmärk on suurendada projektide läbiviimise paindlikkust.

Eelnõu punktiga 10 pikendatakse abikõlblikkuse perioodi kuni 31. märtsini 2026 ehk kolme kuu võrra varasemaga võrreldes.

Eelnõu punktiga 11 muudetakse toetusmäärasid. Uued toetuse määrad on 60% väikeettevõtjatele, 50% keskmise suurusega ettevõtjatele ja 40% suurettevõtjatele toetusena abikõlblikest kuludest. Varasem toetusmäär samade suurusklasside järgi oli 40%, 30% ja 20%. Toetusmäära tõstmine on vajalik määruse eesmärkide saavutamiseks, tagamaks, et üleminek fossiilsetelt energiakandjatelt taastuvatele jätkuks, võimaldades investeeringute elluviimist ka neile ettevõtjatele, kellele varasem piirmäär takistuseks osutus. Sõltumata kasutatava abi liigist

ei tohi sätestatud piirmäärasid ületada, välja arvatud regionaalne boonus 10% neile ettevõtjatele, kes asuvad väljaspool Harjumaad. Toetusmäärad kehtivad nii VTA määruse kui ka üldise grupierandi määruse artikli 41 alusel antavale toetusele.

Eelnõu punktidega 12 ja 13 muudetakse § 11, mille lõikes 1 tehtav muudatus on tingitud asjaolust, et kooskõlas ajutise riigiabi raamistikuga toetust enam ei anta ning toetust antakse ka kooskõlas üldise grupierandi määrusega. Taotleja peab olema Eestis registreeritud äriühing. Eelnõu punktiga 13 tunnistatakse kehtetuks § 11 lõige 2 seoses ajutise riigiabi raamistiku kehtivuse lõppemisega ning luuakse võimalus, et toetust saavad taotleda ka jae- ja hulgikaubanduse ettevõtjad, kuna ka nende jaoks on oluline varustuskindlus ja üleminek fossiilsetelt kütustelt taastuvatele energiaallikatele. Samuti saavad toetust nüüdsest taotleda kinnisvaraalse tegevusega tegelevad äriühingud.

Eelnõu punktiga 14 seatakse kohustus lisada taotlusele ka liitumispakkumine, kui toetuse taotleja taotleb toetust elektrivõrguga liitumiseks.

Eelnõu punktidega 15 ja 16 muudetakse § 14, mille lõige 1 tunnistatakse kehtetuks seoses ajutise riigiabi raamistiku kehtivuse lõppemisega ning muudetakse lõiget 2 nähes ette kõigi taotluste (olenemata, kas toetust antakse kooskõlas VTA määruse või üldise grupierandi määrusega) menetlemiseks sama tähtaja.

Eelnõu punktiga 17 ühtlustatakse nõuded eelneva punktiga vara säilitamise kohta juhtudeks, kui lõppsaajast suurettevõtja puhul muutub vara omandiõigus viie ning väikese ja keskmise ettevõtja puhul kolme aasta jooksul projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest. Sama ajaraam kehtestatakse ka soetatud varade õiguste ülemineku puhul, mis seni oli sõltumata suuruselt viis aastat.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on vastavuses järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) VTA määrus;
- 2) üldise grupierandi määrus;
- 3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusraha (ELT L 57, 18.02.2021, lk 17–75).

4. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud ja määruse mõjud

Määruse rakendamisel on põhiroll Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusel, kes nõustab taotlejaid ja võtab vastu taotlusi; analüüsib, kas toetuse andmine on riigiabi või vähese tähtsusega abi; teeb vastavuskontrolli ja korraldab hilisemat hindamist; teeb otsuseid; maksab välja ja vajaduse korral nõuab toetusi tagasi. Eelnõu kohaselt hakatakse toetust andma ka kooskõlas üldise grupierandi määrusega.

Muudatusel puudub vahetu mõju riigieelarve tuludele või kuludele võrreldes meetme senise rakendamisega.

5. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

6. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi kaudu koostöölastamiseks Rahandusministeeriumile, Riigi Tugiteenuste Keskusele ja Kliimaministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele.